

КИЇВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ХАРКІВСЬКИЙ
ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КНТЕУ

АНТИКРИЗОВА ПСИХОЛОГІЯ Anti-crisis Psychology

Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Навчальний рік	2021/2022
З якого курсу викладається	3
В якому семестрі (-ах) викладається	5-8
Обсяг дисципліни (годин / ECTS)	180/6
Тижневе навантаження	4 години
Мова викладання	Українська
Статус дисципліни	Вибіркова

Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Шайхлісламов Земфір Рафікович
Науковий ступінь, вчене звання	Кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник
Кафедра	Права, психології та сучасних європейських мов
Посада	Доцент
Профіль викладача	Google Scholar
Контактна інформація	z.shaikhislamov@knute.edu.ua

Анотація

Дисципліна «Антикризова психологія» – вибіркова навчальна дисципліна, передбачена планом підготовки фахівців для всіх спеціальностей. В даному курсі особлива увага приділяється розумінню психологічних та соціально-психологічних процесів і явищ, які відбуваються у сфері бізнесу як невід'ємному компоненті соціального життя.

Після опанування даного курсу Ви отримаєте практично орієнтовані знання про соціально-психологічні процеси і явища які відбуваються у сфері бізнесу, розуміння психології особистості й діяльності суб'єктів бізнесу, психологічних проблем відносин власності, психології трудової зайнятості й безробіття, психології споживчої поведінки, психологічних проблем трудової мотивації.

Мета дисципліни

Формування комплексу знань про психологічні якості, які є важливими для людини, що працює в бізнесі, про специфічні соціально-психологічні процеси у бізнесі, про психологічні особливості відношення до грошей, основах етики у бізнесі.

Формування комплексу знань про методологічні основи кризової психології, теорії поведінки людини в ситуації невизначеності і непередбачуваності; сформувати компетентності надання психологічної підтримки людям, що опинилися в скрутних життєвих ситуаціях

У результаті вивчення дисципліни студент буде

знати:

- основні поняття та категорії антикризової психології;
- закономірності, принципи, функції та властивості вищої нервової діяльності в скрутних ситуаціях;
- загальні закономірності кризової психології;
- наукові підходи і класифікації функціональних станів в умовах стресу.
- сутність основних концепцій та основні етапи розвитку кризової психології;
- основні вітчизняні та зарубіжні теоретичні підходи до розуміння понять різного роду криз;
- причини, що спричиняють кризові стани особистості;

вміти:

- оперувати науковими поняттями з даної проблеми;
- аналізувати специфіку протікання кризових тенденцій та їх вплив на особистісне становлення;
- формувати свою життєву стратегію;
- здійснювати самовиховання, саморозвиток через систему захисту і підтримки;
- формувати життєву компетентність, соціальні навички поведінки й установки, спрямовані на життєздійснення, забезпечення культури життя;
- використовувати набуті у ході вивчення дисципліни знання у практичній діяльності.

Передумови вивчення дисципліни

Знання основ психології, безпеки життєдіяльності, підприємництва, менеджменту.

Програма дисципліни

Тема 1. Кризова психологія, як наукова дисципліна

Загальне уявлення щодо поняття «кризи» в психології. Форми психологічних проблем. Класифікація психологічних проблем за основними сферами активності людини. Криза і психічна травма. Параметри кризової події. Психологічний зміст «переживання».

Тема 2. Кризи професійної діяльності особистості

Концепція професійного розвитку за Д. С'юпером. Кризи професійного становлення. Чинники криз професійного становлення. Тенденції розвитку професійних деструкцій. Психологічні особливості криз професійної діяльності особистості. Криза навчально-професійної орієнтації (з 14-15 до 16-17 років). Криза професійного навчання (час навчання в професійному навчальному закладі). Криза професійного зростання (23-25 років). Криза навчально-професійної кар'єри (30-33 р.) Криза соціально-професійної самоактуалізації (38-42 року). Криза згасання професійної діяльності (55-60 років, тобто останні роки перед пенсією). Криза соціально-психологічної адекватності (65-70 років, тобто в перші роки після виходу на пенсію).

Тема 3. Природні та техногенні катастрофи

Класифікація надзвичайних ситуацій мирного часу. Надзвичайні ситуації техногенного,

природного характеру та їх можливі наслідки. Надзвичайні ситуації соціально-політичного характеру. Загальні ознаки надзвичайних ситуацій. Психологія паніки. Психологія натовпу.

Тема 4. Суїцидальна поведінка в контексті основних наук про людину

Проблема суїциду в історії та науці. Соціально-психологічні умови та мотиви суїцидальної поведінки. Суїцид та особистість – специфіка взаємовідносин. Група антисуїцидальних факторів. Особистісні фактори суїцидальної небезпеки. Соціально-психологічна дезадаптація як основа суїцидальної поведінки. Види суїцидальної поведінки. Поняття «термінальності» в психології.

Тема 5. Психологія горя

Сутність поняття «горя». Стадії переживання горя. «Патологічне» або «ускладнене» горе. Базові проблеми при горі та втраті. Основні ознаки «ускладненого» горя. Можливі причини «ускладненого» горя.

Тема 6. Методи психологічних засобів профілактики та допомоги при переживанні кризових станів особистості

Класифікація видів психологічної допомоги. Сучасні напрями й організація психологічної допомоги при кризових станах особистості. Методичний арсенал психологічних засобів корекції кризових станів особистості. Психологічні ресурси особистості. Адаптаційний потенціал особистості. Алгоритм переживання особистістю кризи й конструктивний вихід. Наслідки кризи: особистісний ріст та самовдосконалення або деградація та регрес особистості.

Особливості та політики дисципліни

Під час практичних занять використовуються комплекс психотехнічних вправ, що дають можливість визначити природу психічних травм їх наслідки у життєдіяльності людини, кризові стани та їх вплив на психічне і фізичне здоров'я особистості.

Виконання передбачених завдань формує у здобувача вищої освіти не тільки знання психологічних аспектів антикризової психології, але й закладає практично орієнтовані психологічні знання, вміння та навички орієнтуватись в спектрі проблеми методів антикризової психології для допомоги людям у період виходу чи подолання скрутних ситуацій, формувати пропозиції щодо антикризових компонентів професійної діяльності фахівця в організації

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття дисципліни. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття.

Форми та методи оцінювання

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-бальною шкалою та шкалою ЕКТС відповідно до діючого [Положення про оцінювання результатів навчання студентів](#).

Поточний контроль (60 балів): 1) активна участь в ділових іграх; 2) виконання тестових методик (завдань) самодіагностики; 3) поточне тестування на Порталі освітніх ресурсів та інформаційної підтримки освітнього процесу Інституту (<https://edu.htei.kh.ua>).

Підсумковий семестровий контроль (40 балів): письмовий екзамен. Структура

екзаменаційного білету: завдання на оцінювання тестових відповідей (тести з теоретичних питань); завдання на оцінювання теоретичних знань, які регулюють предметну область; завдання на оцінювання відповідей й практичних навичок розуміння.

Умовою допуску до підсумкового семестрового контролю є виконання програми навчальної дисципліни і отримання оцінки за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 36 балів. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60.

Рекомендовані джерела інформації

1. Березовська Л. І. Діагностика та корекція конфліктів як умова подолання синдрому професійного вигорання : навчальний посібник / Л. І. Березовська, Т. Д. Щербан. – Мукачево : МДУ, 2013. – 65 с.
2. Борзенко В. І. Антикризове управління: навчальний посібник / В. І. Борзенко – Харків : Видавництво Іванченка.І С., 2016. – 232 . с
3. Корольчук М. С. Психологія праці в звичайних та екстремальних умовах : навчальний посібник / М. С. Корольчук, В. М. Корольчук, С. М. Миронець та ін. – Київ : Київський національний торговельно - економічний університет, 2015. – 652 с.
4. Столяренко О. Б. Психологія особистості : навчальний посібник / О. Б. Столяренко. – Київ : Медицина, 2018. – 280 с.